

Використання спортивних ігор в Новій українській школі

Помещикова І.П.¹, Цветкова Л.Ю.²,

¹Харківська державна академія фізичної культури

²Комунальний заклад «Харківська гімназія №67 Харківської міської ради»

Анотація. В статті розглянуто можливості використання спортивних ігор на уроках фізичної культури Нової української школи. Встановлено, що спортивні ігри є засобом інтегрованої підготовки, що обумовлено поєднанням потреб, інтересів та інших внутрішніх факторів особистості. Спортивні ігри дають змогу підвищити ефективність розвитку рухових якостей, здобути навички ігор, вміння колективно взаємодіяти для вирішення поставлених завдань. Спортивні ігри широко включаються до уроків фізичної культури НУШ, а їх вибір залежить від наявності матеріально-технічного обладнання.

Ключові слова: НУШ; Нова українська школа; фізична культура; спортивні ігри.

Вступ. Нова українська школа (НУШ) – це ключова реформа Міністерства освіти і науки України. Головна мета цієї реформи – створити школу, в якій буде приємно навчатись і яка даватиме учням не тільки знання, а й уміння застосовувати їх у повсякденному житті (<https://mon.gov.ua/>).

Список компетентностей, яких набуватимуть учні, уже закріплено законом «Про освіту». Він створювався з урахуванням «Рекомендації Європейського Парламенту та Ради Європи щодо формування ключових компетентностей освіти впродовж життя».

Москаленко Н. В., Сороколіт Н. С., Турчик І. Х. розглядаючи ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи Нової української школи вказують, що кожен ключову компетентність освітньої реформи можна і необхідно впровадити в практику фізичного виховання школярів як в урочній, так і позаурочній формах. Автори вважають, що шкільна дисципліна – фізична культура може стати дієвим засобом різнобічного розвитку особистості учня, формування в дитини ключових компетентностей, а освітній процес з фізичного виховання повинен бути побудований таким чином, щоб дитина опинялася у ситуаціях, які сприяють їх формуванню. Усі компетентності є однаково важливими, вони переплітаються і поєднуються, можуть використовуватися у багатьох контекстах і різних комбінаціях у процесі фізичного виховання (Москаленко, et al., 2019).

Мета дослідження: проаналізувати можливості використання спортивних ігор на уроках фізичної культури Нової української школи.

Матеріал і методи дослідження: У дослідженні використовувався аналіз науково-методичної літератури.

Результати дослідження та їх обговорення. У науково-освітньому просторі спортивні та рухливі ігри розглядаються як універсальний чинник

всебічного й гармонійного розвитку особистості, а їх цінність визначається можливістю активного та одночасного впливу на психофізіологічну і моторну сфери людини. Педагогічні можливості ігор пов'язуються з духовно-моральним та фізичним удосконаленням особистості, формуванням у неї гуманістичних настанов і ціннісних орієнтирів (Наумчук, 2021).

Лукашук Д. відзначає, що ігрові види спорту всебічно розвивають людину. Головною передумовою застосування ігрових видів спорту на думку автора, є доцільність їх використання. Тому, їх необхідно ретельно підбирати враховуючи мету та завдання уроку. Так як, гра належить до інтегрованої підготовки, яка обумовлена поєднанням потреб, інтересів та інших внутрішніх факторів особистості. Спортивні ігри і дають змогу підвищити ефективність вивчення та розвитку рухових якостей та подолати суперечності між теоретичними характеристиками предмету навчання та реальним виконанням певної рухової діяльності у поєднанні з колективним характером засвоєння знань, їх відтворення у практичній діяльності гра належить до інтегрованої підготовки, яка обумовлена поєднанням потреб, інтересів та інших внутрішніх факторів особистості. Спортивні ігри і дають змогу підвищити ефективність вивчення та розвитку рухових якостей та подолати суперечності між теоретичними характеристиками предмету навчання та реальним виконанням певної рухової діяльності у поєднанні з колективним характером засвоєння знань, їх відтворення у практичній діяльності (Лукашук, 2021).

Як визначає Моїсеєв важливою складовою Нової української школи є нова фізична культура. Чергова освітня реформа висуває підвищені вимоги до професійної майстерності вчителів фізичної культури. Сучасний учитель, у доволі непростих матеріально-технічних умовах, має допомогти поколінню Z знайти себе у чарівному світі фізичної культури та подарувати школярам радість і задоволення від систематичних занять успішною фізкультурно-оздоровчою діяльністю. Нова фізична культура у Новій українській школі має поєднувати класичні й інноваційні технології фізичного виховання, а також ефективно балансувати між програмними вимогами та інтересами дітей (Моїсеєв, 2017; Моїсеєв, et al., 2021).

Значна частка від загальної кількості варіативних модулів сучасної програми з фізичної культури у НУШ займають спортивні ігри. До традиційних бадмінтону, баскетболу, бейсболу, волейболу, гандболу, настільного тенісу, пляжного волейболу, футзалу, хокею на траві, додалися: вудбол, доджбол, баскетбол 3x3, корфбол, лакрос, падел, піклбол, пляжний бадмінтон, пляжний бейсбол, регбі-5, шорт-гольф, рінго, фістбол, панна, сквош, флорбол. Застосування варіативних модулів зі спортивних ігор у НУШ не є панацеєю вирішення усіх проблем фізкультурно-спортивної роботи у загальноосвітній школі. Але, однозначно, у спортивній ігровій діяльності об'єктивно поєднуються два дуже важливі фактори: з одного боку, діти отримують

естетичне та моральне задоволення від цієї змагальної діяльності, розширюють запас знань про навколишнє середовище, з іншого боку, включаються в практичну діяльність, звикають самостійно діяти, розвиваються фізично. Усе це, у результаті, сприяє формуванню особистості.

Доволі значна кількість і широке представництво ігор є позитивним. Необхідно відзначити й різноманітність ігрових засобів, що певним чином сприяє вирішенню завдань фізкультурної освітньої галузі і дозволяє зробити гнучкішим навчально-виховний процес. Разом з тим, на думку В. І. Наумчук (2021) зміст запропонованих ігрових варіативних модулів свідчить про недосконалість їх переліку, що може негативно позначатися на ефективності вирішення завдань освітньої галузі. Зокрема, на думку автора, більшість нових ігор не відображає пріоритети вітчизняної шкільної освіти і не враховує досвід та надбання попередніх поколінь, оскільки вони запозичені із зовні без урахування національних особливостей і не адаптовані до них. Не достатньо розробленим є термінологічний апарат окремих різновидів ігор, що унеможлиблює належну постановку навчальних (освітніх) завдань занять спортивними і рухливими іграми. Це означає, що, насамперед, в урочних формах занять дидактична складова значною мірою нівелюватиметься. Адже за допомогою загальноовітнаних й усталених термінів та понять забезпечуються чіткість, конкретність, лаконічність, реальність педагогічних завдань, які стають зрозумілими кожному суб'єкту навчально-виховного процесу (Наумчук, 2021).

В. І. Наумчук(2021) дійшов висновку, що серед причин, що знижують ефективність використання спортивних та рухливих ігор у загальноосвітніх школах України найвагомішими є такі, як:

- недосконалість інструктивно-методичних матеріалів та навчальної документації, що регламентують діяльність учителів фізичної культури;
- недостатнє фінансування загальноосвітніх навчальних закладів та матеріально-технічне забезпечення фізичного виховання школярів;
- неготовність певної частини учителів фізичної культури до комплексної реалізації педагогічних можливостей ігор;
- обмеженість практичного використання потенціалу спортивних та рухливих ігор при розумінні їх ролі і значення для всебічного й гармонійного розвитку особистості.

Аналіз анкетування проведений А. Р. Ястребом серед вчителів фізичної культури Київської і Херсонської областей засвідчив, що на уроках фізичної культури широко застосовуються модулі зі спортивних ігор, а серед критеріїв вибору варіативних модулів переважає наявність матеріально-технічної бази. Однак, в основному це традиційні види спорту: баскетбол, волейбол, футбол, гандбол, настільний теніс, бадмінтон (Ястреб, 2023).

Висновки. Таким чином встановлено, що спортивні ігри є засобом інтегрованої підготовки, що обумовлено поєднанням потреб, інтересів та інших внутрішніх факторів особистості. Спортивні ігри дають змогу підвищити ефективність розвитку рухових якостей, здобути навички ігор, вміння

колективно взаємодіяти для вирішення поставлених завдань. Спортивні ігри широко включаються до уроків фізичної культури НУШ, а їх вибір залежить від наявності матеріально-технічного обладнання.

Література:

- Концепція Нової української школи [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainskashkola>
- Лукашук, Д. (2021). Використання рухливих і спортивних ігор на уроках фізичної культури як засіб навчання школярів. *Магістерський науковий вісник*, 37, 11–13.
- Моїсєєв, С.О. (2017). Сучасні підходи до проведення уроків фізичної культури в загальноосвітній школі. *Педагогічний альманах*, (34), 62-71.
- Моїсєєв, С.О., Гузар, В.М., & Свирида, В.С. (2021). Нова фізична культура у вимірах інновацій. *Проблеми і перспективи розвитку спортивних ігор та одноборств у закладах вищої освіти*, 1, 91-94.
- Москаленко, Н.В., Сороколів, Н.С., & Турчик, І.Х. (2019). Ключові компетентності у фізичному вихованні школярів в рамках реформи Нова українська школа”. *Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені МП Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*, (5К), 223-228.
- Наумчук, В.І. (2021). Використання спортивних та рухливих ігор у новій українській школі: реалії і перспективи. *Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту учнівської та студентської молоді//Матеріали*, 133.
- Онищук, С.О. (2019). Впровадження концепції Нової української школи на уроках фізичної культури. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*, 72(2), 83–87. DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.18>
- Урбанська, О., & Киселиця, О. (2022). Особливості реалізації компетентнісного підходу до навчання учнів на уроках фізичної культури в нуш. *Міжнародний науково-спортивний конгрес студентів та молодих вчених проводиться відповідно до плану наукової роботи кафедри фізичної культури та основ здоров'я ЧНУ імені Ю. Федьковича*, 126.
- Ястреб, А.Р. (2023). Особливості процесу вибору варіативних модулів навчальної програми з фізичної культури НУШ. *Магістерські студії*. Альманах: Херсон ; Івано-Франківськ : ХДУ, 651–655.
- Sobko, S.H., & Babenko, A.L. (2022). Variative modules of sport games in the new ukrainian school. *Publishing House "Baltija Publishing": International scientific conference*. 110-112.

Відомості про авторів:

Помещикова Ірина Петрівна –

К.фіз.вих., доцент, завідувач кафедри спортивних та рухливих ігор

<https://orcid.org/0000-0003-1343-8127>

E-mail: pomeshikovip@ukr.net

Харківська державна академія фізичної культури

Цветкова Лілія Юріївна –

вчитель

Комунальний заклад «Харківська гімназія №67 Харківської міської ради»

Надійшла до редакції 05.01.2024 р